

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра економіки підприємства та організації підприємницької діяльності

Допущено до захисту

Завідувач кафедри

Грінченко Р.В.

_____ (підпис)

“27” грудня 2023 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня магістра

зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

за освітньою програмою професійного спрямування

«Економіка та стратегія розвитку підприємства»

на тему:

**«УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ
В ДУ «ІНСТИТУТ ОЧНИХ ХВОРОБ І ТКАНИННОЇ ТЕРАПІЇ
ІМ. В. П. ФІЛАТОВА НАМН УКРАЇНИ»**

Виконавець:

студентка факультету економіки та

управління виробництвом

Нечепелюк Вікторія Геннадіївна _____

/підпис/

Науковий керівник:

д.е.н., доцент

Кошельок Галина Володимирівна _____

/підпис/

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ ПІДПРИЄМСТВА	6
1.1. Економічна сутність, зміст та класифікація витрат підприємства	6
1.2. Основні функції та етапи процесу управління витратами підприємства...	12
1.3. Планування витрат в підприємстві.....	21
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ В ДУ «ІНСТИТУТ ОЧНИХ ХВОРОБ І ТКАНИННОЇ ТЕРАПІЇ ІМ. В. П. ФІЛАТОВА НАМН УКРАЇНИ»	28
2.1. Загальна характеристика та основні показники ДУ «Інститут очних хвороб і тканинної терапії ім. В. П. Філатова НАМН України»	28
2.2. Аналіз витрат на надання послуг Інституту	41
2.3. Факторний аналіз витрат на надання послуг в Інституті.....	47
РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ НА НАДАННЯ ПОСЛУГ В ДУ «ІНСТИТУТ ОЧНИХ ХВОРОБ І ТКАНИННОЇ ТЕРАПІЇ ІМ. В. П. ФІЛАТОВА НАМН УКРАЇНИ»	61
ВИСНОВКИ.....	69
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	72
ДОДАТКИ.....	81

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Управління витратами є важливим елементом фінансової стійкості будь-якого підприємства. Забезпечення ефективного використання фінансових ресурсів може допомогти йому зберігати стабільність та забезпечити фінансову підтримку для подальшого розвитку. Окрім цього, державним підприємствам у галузі охорони здоров'я при обмежених фінансових ресурсах, оптимізація витрат може допомогти виділити необхідні ресурси для поліпшення медичних послуг та розвитку наукових досліджень.

Ефективне управління витратами дозволяє забезпечити пацієнтам високоякісну медичну допомогу та збільшити задоволеність клієнтів. Це важливо для збереження репутації закладів та залучення нових пацієнтів.

Отже, дана тема є актуальною і має велике значення для підприємств у забезпеченні фінансової стійкості та конкурентоспроможності.

Вивченням проблеми управління витратами на підприємствах займалися такі науковці як О. П. Колісник [10], Г. П. Ляшенко [11], М. І. Жадан [13], С. Кулакова [15], О. Ю. Ємельянов [16], О. Ю. Литовченко [17], Н. І. Костецька [18], Р. Є. Юлдашев [19], Т. С. Рибін [20], Т. І. Олійник [21], А. В. Оверчук [22], Є. І. Бірюков [23], З. В. Григорова [24], О. О. Банашко [25], І. О. Борисенко [26], О. В. Мороз [30], А. Г. Корбутяк [31], О. Лопатовська [32], М. О. Акулюшина [33], Л. І. Бурдонос [36], Л. О. Ющишина [38], А. Молчанов [39], Н. О. Слободянюк [40], Ю. А. Єгупов, О. М. Бабій, І. М. Єгупова [47], О. Г. Янковий [48], Г. В. Кошельок [49], [50], [51] та інші.

Метою даної кваліфікаційної роботи є обґрунтування теоретичних засад управління витратами в установі, розробка практичних рекомендацій щодо удосконалення управління витратами в державному закладі охорони здоров'я.

Для досягнення мети в роботі поставлені і вирішені наступні *завдання*:

- визначити економічну сутність, зміст та класифікацію витрат підприємства;
- розглянути основні функції та етапи процесу управління витратами підприємства;
- ознайомитись з плануванням витрат підприємства;
- розглянути загальну характеристику та основні показники ДУ «Інститут очних хвороб і тканинної терапії ім. В. П. Філатова НАМН України»;
- проаналізувати витрати на надання послуг Інституту;
- провести факторний аналіз витрат на надання послуг в Інституті;
- запропонувати шляхи вдосконалення управління витратами на надання послуг в ДУ «Інститут очних хвороб і тканинної терапії ім. В. П. Філатова НАМН України».

Об'єктом дослідження є господарська діяльність Державної установи «Інститут очних хвороб і тканинної терапії ім. В. П. Філатова НАМН України» у напрямку управління витратами.

Предметом дослідження є теоретичні та практичні аспекти удосконалення управління витратами в Державній установі.

Методи дослідження. У процесі дослідження використовувались такі загальнонаукові та спеціальні методи дослідження: абстрактно–логічні (для узагальнення теоретичних та науково–методологічних положень, визначення сутності економічних понять, формування висновків); монографічний метод (для дослідження наявних інформаційних і літературних джерел, наукових праць); системний аналіз (для дослідження фінансово–господарської діяльності підприємства); графічний (для наочного представлення статистичних даних); табличний та групування (при аналізі фінансової діяльності підприємства); аналіз рядів динаміки; статистико–аналітичні методи; методи порівняльного економічного аналізу; метод ланцюгових підстановок; трендовий метод; графічний метод часового ряду; метод укрупнення періодів; метод вирівнювання рівнів ряду за допомогою ковзної середньої; метод аналітичного вирівнювання.

Інформаційну базу дослідження складають законодавчі та нормативно-правові документи України, інформація з періодичних видань, монографій, наукових статей і підручників вітчизняних і зарубіжних фахівців в області управління витратами, дані бухгалтерської і фінансової звітності державної установи.

Практичне значення результатів полягає у наданні рекомендацій щодо удосконалення управління витратами в ДУ «Інститут очних хвороб і тканинної терапії ім. В. П. Філатова НАМН України».

Наукова новизна полягає у розробці заходів щодо удосконалення управління витратами для Державної установи «Інститут очних хвороб і тканинної терапії ім. В. П. Філатова НАМН України».

Апробація результатів роботи. Основні положення і результати досліджень доповідалися автором і обговорювалися на XXIV міжнародній науково–практичній конференції (Черкаси, 2023) і III підсумковій науково–практичній студентській конференції ОНЕУ (Одеса, 2023). Результати проведених досліджень опубліковані у статтях фахового збірника «Науковий вісник Одеського національного економічного університету» № 5–6 (306–307) (Одеса, 2023) і збірника факультету економіки і управління підприємництвом «Науковий студентський вісник» № 37(1) (Одеса, 2022).

Обсяг і структура роботи. Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (63 найменувань). Загальний обсяг роботи становить 89 сторінок. Основний зміст викладено на 71 сторінках. Робота містить 28 таблиць, 18 рисунків та 9 додатків.

У першому розділі розглядаються теоретичні основи управління витратами на підприємстві. У другому розділі проведений аналіз управління витратами в Державній установі «Інститут очних хвороб і тканинної терапії ім. В. П. Філатова НАМН України». У третьому розділі представлені шляхи удосконалення управління витратами на надання послуг в Інституті.

ВИСНОВКИ

1. Економічна сутність витрат полягає у використанні ресурсів для надання медичних послуг та забезпечення функціонування лікувального закладу. Зміст витрат у державних установах охорони здоров'я включає різноманітні складові, такі як витрати на оплату праці медичного персоналу, придбання медичного обладнання та препаратів, утримання медичних будівель та інфраструктури, адміністративні витрати, витрати на дослідження та розвиток медичних технологій, а також інші витрати, пов'язані з наданням якісних медичних послуг та виконанням нормативних вимог. Класифікація витрат у державних установах охорони здоров'я сприяє кращому розумінню управлінцями того, яким чином використовуються ресурси та допомагає визначати пріоритети для ефективного фінансового управління та розподілу коштів на найважливіші напрямки. Така класифікація може охоплювати витрати на медичний персонал, придбання медичного обладнання, ліки, а також на обслуговування та розвиток медичних закладів.

2. Управління витратами в державних установах охорони здоров'я включає комплекс заходів та стратегій, спрямованих на раціональне та ефективне використання фінансових ресурсів для забезпечення високої якості медичних послуг. До основних функцій управління витратами на державних установах охорони здоров'я можна віднести: планування, організацію, мотивацію та контроль. Окрім цього, складовими процесу управління витратами є: регулювання, прогнозування, планування, нормування, облік витрат на виробництво або надання послуг, калькулювання, економічний аналіз та контроль витрат. До методів управління витратами при наданні послуг, які є найбільш поширеними, можна віднести: Kaizen costing, Target costing, Just-in-time і ABC-метод.

3. Планування витрат на підприємстві – це процес систематичного визначення, аналізу та розподілу ресурсів з метою оптимізації використання фінансових, матеріальних і людських ресурсів. Основна мета полягає в

досягненні стратегічних цілей підприємства та забезпеченні ефективного ведення господарської діяльності. До етапів процесу управління витрат можна віднести: оцінку потреб, складання бюджету, моніторинг та виконання бюджету, оцінку результатів та внесення коригувань, постійний аналіз та пошук оптимальних рішень.

4. Медичний та дослідницький заклад ДУ «Інститут очних хвороб і тканинної терапії ім. В.П. Філатова НАМН України» є видатною установою в Україні, що спеціалізується в галузі офтальмології. В Інституті проводяться: лікування, діагностика та дослідження очних хвороб, зокрема катаракта, глаукома, захворювання сітківки та інші офтальмологічні патології. Був проведений аналіз фінансово-господарської діяльності Інституту за 2020–2022 рр., яких показав наявність висхідної тенденції у 2022 році порівняно з 2021 року обсягу наданих послуг, середньорічної вартості основних засобів, середньооблікової чисельності працівників, середньорічного доходу одного працівника, фонду оплати праці, середньорічної заробітної плати одного працівника, прибутку від надання послуг та чистого прибутку. Крім цього, було досліджено зменшення витрат на 1 грн. наданих послуг та повної собівартості наданих послуг. Аналіз операційних витрат показав збільшення матеріальних витрат, витрат на оплату праці та відрахувань на соціальні заходи, амортизації та зменшення інших операційних витрат. Показник рентабельності наданих послуг у 2022 рік порівняно з 2020 роком є позитивним, але, при порівнянні його з 2021 роком, має негативний характер. З 2020 по 2022 рік спостерігається поступове зростання ефективності використання основних засобів. На це вказує збільшення фондоддачі у 2022 рік порівняно з 2020 роком, що свідчить про збільшення обсягів надання послуг. Проаналізувавши фінансову стійкість Інституту за 2020–2022 рр. було виявлено, що установа є фінансово сталою, стабільною і незалежною від зовнішніх кредиторів. Окрім цього, всі запаси державної установи покриваються власними оборотними коштами, тобто поточна діяльність підприємства не залежить від зовнішніх кредиторів.

5. Одним із основних показників в Інституті є вартість 1 ліжко–дня, тому був проведений її аналіз, який показав збільшення собівартості у 2023 році порівняно з 2021 та 2022 рр., на це сприяло збільшення заробітної плати, нарахувань на заробітну плату та накладних витрат. Крім цього, був проведений аналіз розрахунків операції п'яти категорій складності за 2021–2023 рр., при якому було виявлено збільшення витрат на заробітну плату, нарахувань на заробітну плату (ЄСВ), витрат на медикаменти та лікарські засоби, накладних видатків, витрат на придбання медичного обладнання та витрат на поточний ремонт медичного обладнання.

6. Був проведений факторний аналіз за допомогою методу ланцюгових підстановок. За його результатами встановлено, що на собівартість наданих послуг найбільший вплив мають витрати на матеріальні ресурси, оплату праці та соціальні відрахування. Крім того, проведений трендовий аналіз підтвердив результати графічного аналізу часового ряду, методу укрупнення періодів, вирівнювання рівнів ряду за допомогою ковзної середньої та аналітичного вирівнювання. Отримані висновки вказують на тенденцію зростання витрат на ДУ «Інститут очних хвороб і тканинної терапії ім. В. П. Філатова НАМН України» у 2023 році. Був проведений трендовий аналіз вартості 1 ліжко–дня за 2012–2023 рр., який показав тенденцію до зростання вартості.

7. На основі дослідження розглянуті заходи для оптимізації управління витратами на надання послуг. Серед них визначено такі напрямки як раціональний розподіл ресурсів, підвищення продуктивності персоналу, аналіз зворотного зв'язку від пацієнтів, моніторинг якості, укладання партнерств та співпраця з іншими медичними закладами, а також впровадження сучасних технологій. Також було представлено розрахунки економії при використанні медичної інформаційної системи та зменшення витрат на медикаменти та лікарські засоби при проведенні операції 5 категорії складності. Вони показали тенденцію до зменшення витрат у заробітній платі, нарахуваннях на заробітну плату та витратах на медикаменти та лікарські засоби, що у великих масштабах Інституту може призвести до значного зменшення у цих статтях витрат.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16 липня 1999 р. № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення: 10.10.2023).
2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: затверджено наказом Мінфіну від 07.02.2013 р. № 73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text> (дата звернення: 10.10.2023).
3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: затверджено наказом Мінфіну від 31.12.1999 р. № 318. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00#Text> (дата звернення: 10.10.2023).
4. Концептуальна основа фінансової звітності: прийнята РМСБО 01.09.2010 р. № 929_009. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_009#Text (дата звернення: 10.10.2023).
5. Методичні рекомендації з формування складу витрат та порядку їх планування в торговельній діяльності: наказ Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України від 22 травня 2005 р. № 145. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0145569-02#Text> (дата звернення: 10.10.2023).
6. Бондаренко Н. Визначення облікової сутності витрат та їх класифікація. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2023. № 2. С. 296–304. URL: <http://surl.li/ocubo> (дата звернення: 10.10.2023).
7. Каленич І.С. Економічна сутність витрат і собівартості продукції. *БІЗНЕСІНФОРМ*. 2019. № 11. С. 241–246. URL: <http://surl.li/ocuby> (дата звернення: 10.10.2023).
8. Захарченко В.І., Левицький Д.В. Методичне забезпечення визначення витрат на випуск нової промислової продукції на стадії передпланових досліджень. *Сучасні управлінські та соціально-економічні аспекти розвитку держави, регіонів та суб'єктів господарювання в умовах*

трансформації публічного управління : матеріали IV міжнар. наук.-практ. конф., м. Одеса, 11 листопада 2021 р. Одеса, 2021. С. 154.

9. Кара Н.І. Теоретичні та прикладні аспекти зниження проєктних витрат підприємств в умовах міжнародної економічної діяльності. *Ефективна економіка*. 2023. № 11. URL: <http://surl.li/ocwrr> (дата звернення: 15.10.2023).

10. Колісник О.П., Суходольська Д.В. Використання сучасних методів обліку витрат на виробництво для підвищення ефективності управління підприємством. *Ефективна економіка*. 2023. № 11. URL: <http://surl.li/ocwsd> (дата звернення: 15.10.2023).

11. Ляшенко Г.П., Овсяннікова В.І. Витрати підприємства та управління ними. *Економіка та суспільство*. 2022. Вип. 45. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1929/1857> (дата звернення: 15.10.2023).

12. Юдіна О.І., Яровенко Т.С. Економічний зміст витрат та їх роль у процесі сталого економічного розвитку підприємства готельно-ресторанного господарства. *Ефективна економіка*. 2019. № 3. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/3_2019/54.pdf (дата звернення: 15.10.2023).

13. Жадан М.І., Котова І.В. Мінімізація операційних витрат підприємства на основі факторного аналізу на прикладі Товариство з обмеженою відповідальністю «Торговий дом ММК». *Ефективна економіка*. 2018. № 9. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/9_2018/33.pdf (дата звернення: 15.10.2023).

14. Шведа Т.Р., Малюта Л.Я. Аналіз беззбитковості виробництва на підприємстві. *Наука, інновації, бізнес: проблеми, перспективи і сьогочасні тренди розвитку* : матеріали XI Всеукраїнської науково-практичної конференції пам'яті почесного професора Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя, академіка НАН Миколи Григоровича Чумаченка, м. Тернопіль, 26 травня 2023 р. Тернопіль, 2023. С. 132–133. URL: <http://surl.li/ocucq> (дата звернення: 15.10.2023).

15. Кулакова С., Ткаченко А., Разно М. Сучасні аспекти управління витратами українських підприємств. *Фінансово-кредитні системи: перспективи розвитку*. 2023. № 1(8). С. 40–48. URL: <http://surl.li/ocudg> (дата звернення: 17.10.2023).
16. Ємельянов О.Ю., Курило О.Б., Петрушка Т.О. Механізм, методи та способи управління витратами підприємств як інструменти підвищення ефективності їх господарської діяльності. *Економіка та суспільство*. 2022. Вип. 38. URL: <http://surl.li/octvi> (дата звернення: 17.10.2023).
17. Литовченко О.Ю. Управління витратами на підприємстві: теоретичний аспект. *Економіка та управління підприємствами*. 2019. Вип. 31. С. 301–309. URL: <http://surl.li/ocudy> (дата звернення: 17.10.2023).
18. Костецька Н.І. Управління витратами на підприємствах в умовах ризику. *Економіка та суспільство*. 2021. Вип. 34. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1035/992> (дата звернення: 17.10.2023).
19. Юлдашев Р.Є., Гордєєва-Герасимова Л.Ю. Теоретичні засади управління витратами на підприємстві. *Економіка підприємства: сучасні проблеми та перспективи розвитку*. 2023. Т. 1. С. 118–121. URL: <http://surl.li/octzk> (дата звернення: 17.10.2023).
20. Рибін Т.С., Малюта Л.Я., Цьопик В.М. Системний підхід в управлінні витратами підприємства. *Наука, інновації, бізнес: проблеми, перспективи і сьогочасні тренди розвитку* : матеріали XI Всеукраїнської науково-практичної конференції пам'яті почесного професора Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя, академіка НАН Миколи Григоровича Чумаченка, м. Тернопіль, 26 травня 2023 р. Тернопіль, 2023. С. 104–106. URL: <http://surl.li/ocugk> (дата звернення: 17.10.2023).
21. Олійник Т.І., Зайцева К.В. Система управління витратами підприємства. *Молодий вчений*. 2019. № 11(75). С. 563–566. URL: <http://surl.li/nskju> (дата звернення: 17.10.2023).

22. Оверчук А.В., Яремчук У.Ю. Обґрунтування методів управління витратами суб'єктів підприємництва. *Підприємницька модель економіки та управління розвитком підприємства* : тези I міжнародної науково-практичної конференції, м. Житомир, 8–9 листопада 2018 р. Житомир, 2018. URL: <http://surl.li/ocunm> (дата звернення: 17.10.2023).

23. Бірюков Є.І., Гарафонова О.І., Худолей В.Ю. Управління витратами аграрного підприємства в умовах цифрових трансформацій. *Науковий журнал «ECONOMIC SYNERGY»*. 2023. Вип. 2(8). С. 48–61. URL: <https://es.istu.edu.ua/EconomicSynergy/article/view/110/85> (дата звернення: 19.10.2023).

24. Григорова З.В., Кваско А.В. Сучасні методи управління витратами підприємств. *Науковий погляд: економіка та управління*. 2021. № 2(72). С.18-24.

25. Банашко О.О., Захаркевич Н.П. Методи управління витратами в сучасних умовах. *Сучасні управлінські та соціально-економічні аспекти розвитку держави, регіонів та суб'єктів господарювання в умовах трансформації публічного управління* : матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Одеса, 10 листопада 2023 р. Одеса, 2023. С. 11–13. URL: <http://surl.li/ocuts> (дата звернення: 19.10.2023).

26. Борисенко І.О., Сидоренко-Мельник Г.М. Застосування інструментів фінансової бізнес-аналітики в управлінні витратами підприємства. *Актуальні питання розвитку науки та забезпечення якості освіти у XXI столітті* : тези доповідей XLVI міжнародної наукової студентської конференції за підсумками науково-дослідних робіт студентів за 2022 рік, м. Полтава, 25 квітня 2023 р. Полтава, 2023. С. 100–103. URL: <http://surl.li/ocuwj> (дата звернення: 23.10.2023).

27. Мохненко А.С., Наумов О.Б., Чмут О.О. Модель організаційно-економічного механізму логістичної системи підприємства. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2023. Вип. 48. С. 19–24. URL: <https://www.ej.journal.kspu.edu/index.php/ej/article/view/803> (дата звернення: 27.10.2023).

28. Сенченко О. В. Метод ABC-калькулювання: переваги й недоліки. *Бухгалтерський облік в управлінні підприємством: сучасні виклики* : збірник матеріалів IV міжнародної науково-практичної конференції, м. Полтава, 10–11 травня 2023 р. Полтава, 2023. С.86–89. URL: <http://surl.li/ocvbj> (дата звернення: 27.10.2023).
29. Сеник Ю.І. Використання методів LEAN на прикладі Кайдзен. *Економічний простір*. 2023. № 183. С. 59–63. URL: <http://www.prostir.pdaba.dp.ua/index.php/journal/article/view/1213/1169> (дата звернення: 01.11.2023).
30. Мороз О.В. Напрями оптимізації витрат в системі управління підприємством. *Наука сьогодні: від досліджень до стратегічних рішень* : матеріали конференції Молодіжної наукової ліги, м. Суми, 2 червня 2023 р. Суми, 2023. С. 54–57. URL: <http://surl.li/ocvpb> (дата звернення: 01.11.2023).
31. Корбутяк А.Г., Сокровольська Н.Я. Сучасні інструменти контролінгу витрат в умовах обмеженості ресурсів. *Економіка та суспільство*. 2022. Вип. 37. URL: <http://surl.li/ocvrc> (дата звернення: 03.11.2023).
32. Лопатовська О. Інноваційні методи управління витратами в сучасних умовах господарювання. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2023, № 5. С. 220–227. URL: <http://surl.li/ocvsvy> (дата звернення: 05.11.2023).
33. Акулюшина М.О., Ніколаєва Є.В. Методи оптимізації витрат у виробничому менеджменті. *Сучасний менеджмент економічних систем в координатах парадигми сталого розвитку* : матеріали V міжнародної науково-практичної конференції, м. Одеса, 18 вересня 2023 р. Одеса, 2023. С. 36–37. URL: <http://surl.li/ocvvk> (дата звернення: 07.11.2023).
34. Гірна О.Б. Концепція Кайдзен: теоретичні та прикладні аспекти. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 54. URL: <http://surl.li/ocvwt> (дата звернення: 10.11.2023).
35. Петренко М.І. Аналіз беззбитковості і планування прибутку підприємства з використанням методу CVP-аналізу. *Проблеми та перспективи*

розвитку науки та освіти України в особливих умовах Євроінтеграції : тези доповідей учасників міжнародної науково-практичної конференції, м. Вінниця, 03–04 травня 2023 р. Вінниця, 2023. С. 125–131. URL: <http://surl.li/ocvxy> (дата звернення: 13.11.2023).

36. Бурдонос Л.І., Виноградня В.М. Стратегічне управління витратами підприємств. *Modern Directions and Movements in Science* : proceedings of the 1st International Scientific and Practical Conference, с. Luxembourg, October 6–8, 2022, Luxembourg, 2022. Р. 14–19. URL: <http://surl.li/ocwcu> (дата звернення: 15.11.2023).

37. Жуковський М.П. Вовчанська О.М. Бенчмаркінг як функція маркетингових досліджень. *Сучасні напрями розвитку економіки, підприємництва, технологій та їх правового забезпечення* : матеріали наукової конференції студентів, м. Львів, 01–02 червня 2023 р. Львів, 2023. С. 466–468. URL: <http://surl.li/ocwdl> (дата звернення: 17.11.2023).

38. Ющишина Л.О. Менеджмент ресурсів та витрат : курс лекцій. Луцьк : Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2022. 103 с.

39. Молчанов А., Міньковська А. Планування як функція управління витратами в контексті забезпечення його економічної безпеки. *Облік, аудит, оподаткування та звітність у системі забезпечення економічної стійкості підприємств* : матеріали VII всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції, м. Дніпро, 11-12 травня 2023 р. Дніпро, 2023. С. 194–195. URL: <http://surl.li/ocwkr> (дата звернення: 19.11.2023).

40. Слободянюк Н.О., Біднова О.Ю. Моделювання системи управління витратами підприємства. *Стратегії та інновації: актуальні управлінські практики* : матеріали VII міжнародної науково-практичної конференції, м. Кривий Ріг, 28 квітня 2023 р. Кривий Ріг, 2023. С. 242–245. URL: <http://surl.li/ocwlb> (дата звернення: 21.11.2023).

41. Дорошенко О.О., Сорокатиї В.М. Фінансове планування на підприємстві як метод мінімізації фінансових ризиків. *Ефективна економіка*. 2021. № 10. URL: <http://surl.li/ocwqc> (дата звернення: 21.11.2023).

42. Посилання на офіційний сайт Національної академії медичних наук України. URL: <https://amnu.gov.ua/instytut-ochnyh-hvorob-i-tkanynnoyi-terapiyi-im-v-p-filatova-namn-ukrayiny/> (дата звернення: 15.09.2023).
43. Економічна енциклопедія : в 3 т. / за ред. С.В. Мочерний. К. : Видавничий центр «Академія», 2000. Т. 1 : 864 с.
44. Кобилецький В.Р., Коефіцієнт фінансової залежності [Електронний ресурс] «Financial Analysis online». Режим доступу до журналу: <https://www.finalon.com/slovník-ekonomichnikh-pokaznikiv/347-pokaznik-finansovoji-zalezhnosti> (дата звернення: 10.10.2023).
45. Про затвердження Інструкції щодо застосування економічної класифікації видатків бюджету та Інструкції щодо застосування класифікації кредитування бюджету : Наказ Міністерства Фінансів України від 12 березня 2012 р. № 333 / Міністерство Фінансів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0456-12#Text> (дата звернення: 20.10.2023).
46. Інститут очних хвороб і тканинної терапії імені В. П. Філатова НАМН України : веб-сайт Wikipedia. URL: <http://surl.li/njdov> (дата звернення: 15.11.2023).
47. Єгупов Ю.А., Бабій О.М., Єгупова І.М. Факторний аналіз витратоемності продукції на підприємствах ресторанної індустрії. *Економіка та суспільство*. 2022. №37. URL: <http://surl.li/olrfg> (дата звернення: 20.12.2023).
48. Царьов О. С., Янковий О. Г. Трендовий аналіз як інструмент вивчення економічних процесів. *Модернізація економіки: сучасні реалії, прогностичні сценарії та перспективи розвитку* : матеріали II міжнар. наук.-практ. конф. 28 квітня 2020 р. С. 377–378.
49. Кошельок Г.В., Єгупов Ю.А., Тарасова Ю.А. Факторний аналіз витрат на збут підприємства. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2022. Вип. 2(35). С. 113–120. URL: <http://surl.li/olqsg> (дата звернення: 20.12.2023).
50. Кошельок Г., Шевченко Д. Бюджетування як основа функціонування системи управління витратами на підприємстві. *Соціально-компетентне*

управління корпораціями в умовах поведінкової економіки. 2021. Ч. 1. С. 159–161. URL: <http://surl.li/olqzl> (дата звернення: 20.12.2023).

51. Кошельок Г.В., Малишко В.С., Малікова І.П. Факторний аналіз ефективності використання оборотних коштів підприємства. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2018. Вип. 5. С. 67–72.

52. Яценко Т.О., Свистун Л.А. Процеси та методи оптимізації витрат у системі завдань управління підприємством. *Ефективна економіка*. 2019. №5. С. 1–9. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/5_2019/154.pdf (дата звернення: 23.12.2023).

53. Кузнецова С.О., Котелевська А.П. Сучасні проблеми і шляхи вдосконалення управлінського обліку витрат підприємства. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2020. № 45. С. 188–192. URL: <http://surl.li/okahk> (дата звернення: 23.12.2023).

54. Бондаренко Н.М., Зикін Н.А. Шляхи вдосконалення обліку доходів та витрат на торгівельних підприємствах. *Ways of distance learning development in current conditions : abstracts of XX International Scientific and Practical Conference*. с. Munich, May 22–24, 2023. Munich, Germany, 2023. С. 126-128. URL: <http://surl.li/okafz> (дата звернення: 23.12.2023).

55. Національна академія медичних наук України : веб-сайт Wikipedia. URL: <http://surl.li/ojzzq> (дата звернення: 23.12.2023).

56. Манойленко О.В., Давидюк Т.В., Шевченко М.В. Напрями удосконалення управлінського обліку операційних витрат автотранспортних підприємств. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2023. Вип. 8(08). С. 199–206. URL: <http://surl.li/okapb> (дата звернення: 23.12.2023).

57. Електронна система охорони здоров'я в Україні : веб-сайт E-health. URL: <https://ehealth.gov.ua/> (дата звернення: 23.12.2023).

58. Медична інформаційна система : веб-сайт Wikipedia. URL: <http://surl.li/ojxwu> (дата звернення: 23.12.2023).

59. Медичні інформаційні системи: веб-сайт бібліотеки Sci.House. URL: <http://surl.li/ojxzu> (дата звернення: 23.12.2023).

60. Nechepeliuk V., Chernova V.V. Controlling tools in the company's material resources management system. *Науковий студентський вісник*. 2022. № 37(1). С. 149–152.

61. Грінченко Р.В., Кисличко К.А., Нечепелюк В.Г., Онищук В.С. Передумови адаптації підприємств до змін у воєнний період. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*: зб. наук. праць; за ред.: В.В. Коваленко (голов. ред.). (ISSN 2409-9260). Одеса: Одеський національний економічний університет. 2023. № 5–6 (306–307). С. 91–100. URL: <http://surl.li/olrlo> (дата звернення: 20.12.2023).

62. Нечепелюк В.Г., Кошельок Г.В. Проблеми ефективного використання матеріальних ресурсів на підприємстві. *Сучасні виклики економіки* : збірник матеріалів III підсумкової науково-практичної студентської конференції ОНЕУ, м. Одеса, 20 квітня 2023 р. Одеса, 2023. С. 39–40.

63. Нечепелюк В., Кошельок Г. Управління витратами в державних закладах охорони здоров'я на основі програми державних гарантій обслуговування населення. *Теорія і практика сучасної економіки* : матеріали XXIV міжнар. наук.-практ. конф., м. Черкаси, 20 жовтня 2023 р. Черкаси, 2023. С. 135–137.